

4
Caro, Joseph, 1488-1575

שולחן ערוך אורח חיים

עם פירוש

מקור חיים

מרבנו יאיר חיים בכרך זצלה"ה

בעל "חות יאיר"

מופיע לראשונה מכת"ק

ערוך ומסודר עם הערות והארות

על ידי

הרב אליהו דב פינס

חלק שני

מפעל תורת חכמי אשכנז

מכון ירושלים . תשד"מ

הלכות שבת סימן שח

שצא

קיצור הלכות

הגה. תפלין וכו' — כ"א [כי אם] לצורך כל דהו, אפילו רק להוציא מן תיק שלהם סידור תפילה, וכן אם נפלו ממקום תלייתן לארץ או ע"ג דף וירא שיפלו משם לארץ.

מגילת אסתר מותר בטלטול, עו"ש. כ"ה. יש מתירין — דווקא כלי משא"כ מוקצה מגופו כאבן, וע"ל רע"ט ס"ג, ושי"א ס"ה, ושל"ד ס"ז.

ס"ז. שמרי עריכה — עמ"ש סעיף ג'. הגה. כגון זכוכית — צל"ע דאפשר להרחיק הקטנים מהם, וכ"ש כשאין קטנים דמצי להזהר, דאין ראייה מסי"ח, דהיזק רבים שאני.

במקום שהולכים — ג"ל דווקא במקום שאין גוי דאל"כ אומר לגוי ועושה. ובארץ דווקא כשילדים הולכים יחד, וה"ה אפילו באין חשש היזק רק שיש חשש שדרך הילוכו ישבור החתיכות אין ברגלים חוטא בדיש פסיק רישא אם ילך לשם לפי תומו, דודאי אסור בכוונה אע"ג דלא מכווין בשבירה כמו בכל אפשר דלא קמכווין, עסי"ח, וס"י של"ז ושל"ו, וכן בימות החמה אסור לילך באגם שבעלי חיים רוחשים בארץ דה"ל פסיק רישא שימיתם.

ס"ז. שנשברה כהול — משא"כ שנברה בשבת משום גולד משא"כ בס"ו, ב"י, ועו"ש.

כלי מוקצה מחמת חסרון שנשבר בשבת או מלאכתו לאיסור ונשבר או ההיפך, עו"ש.

במקום שאין כלים וכו' — כגון כרמלית ור"ה, ועב"ח שצ"ע.

הגה. ואפילו חזי לעני וכו' — הכל תלוי בבעלים ידיה, ועס"ס וס"ג.

ס"ב. ואסור להתזירה — ע"ס שי"ג ס"ה.

אסור בין ליטול וכו' — הב"ח אסור ליטול העששית מן החלונות, ושצ"ע ס"י שי"ג ס"ג הגה ור"ס תקי"ט.

ס"א. מחט שלמה — או תחובה במעשה מחט דנשים שהם שפיצין ובארטין וכה"ג.

ניטל חודה — ע"ל ס"י שי"ג ס"ט.

את הקוץ — ע"ס שכ"ח סכ"ה.

ס"ג. ויש מתירין אפילו אין להם — כ"כ הר"ן, והשיג עליו בכל הש"ס, ופרטי דיני הסעוף בעני ועשיר, ושצ"ע בהגיתו בקופסא, ע"ס ש"י ס"ה.

ס"ד. מותר לטלטלו — תרתי מילי גינהו.

ס"ז. נפסקה החצונה — אע"פ דחזי לבעלו ברגל השני וה"ל פנימית, וכן בניטל רוב שתחת כף ורגל.

ס"ז. הגה. דאסור לטלטלה ולהניחה וכו' — מגזירה

עין שם שצ"ע. וא"כ צ"ע דבכל יומא מטלטלי בש"ק גזן עם ב' סכיני' דאכילה ומולג, ועוד סכין קטן שקורין שקייב מעסירל בעשים בעיר מאסבך. ואפשר דה"ק אפילו הוא תוך גזן וה"א שלא קפיד עליו ומותר לטלטלו אפילו לבדו קמ"ל דאסור דשמו ותבניתו מוכח עליו, ויתכן דאפילו הוא לא קפיד בטלה דעתו, מ"מ נקוט מיהא דאסור לטלטלו לבדו.

או של מילה — דין טלטולו אחר המילה להצניעו, דין טלטול הערלה להצניעו עמ"ש ר"ס של"א.

וסכין וכו' — וכן הרבא דאושפכי וסכינא דאשכבת' י"מ של קצבים ויחד של מחרישה.

קורנם של בשמים שמקפידין — וכל בושם דזהב וכסף אף דמיוחד למ"ש הרי מלאכתן להיתר ומותר לטלטלו.

קורנם — ה"ה מדוכה במקפידין, עמ"ש סעיף ג', ושם מיירי באין מקפידין.

ס"ב. כל כלי אפילו הוא גדול — עמ"ש ס"י רע"ט ס"ז.

ולא מפני כובדו — ומ"מ לא ימתין בכוונה בכה"ג על שבת ויפנה אותה מע"ש, ספר חסידים תת"ב, ובתגה ס"ס של"ג וכמה דוכתי אסרו טרחא בלי מלאכה, וע"ס שי"ט ס"א, ושכ"ד ס"א, ואפילו לפנות ספרים מחדר לחדר וכלי בית או מלבושים לארגו או מארגו לארגו.

ס"ג. כלי שמלאכתו לאיסור — בכלל זה מגלגלת וכף בחישה המיוחד לכך, ומ"ש בעה"ק מדוכה אם יש בה מעט מדברים הנידוכים וכו'.

מ"ש התר' פי"א דובחים דצ"ד ע"א דאין ראייה מקבלת טומאה להתיר טלטולו בשבת, וע' ש"ס שבת פי"ז דקכ"ג ע"א, וכן בשבת דס"ו, והאריך בזה.

לפצועו בו — ה"ה מרא ומטאטא להוציא הגרף, וכן הנהו דליים של עור המיוחדים לכבוי השריפות.

בין לצורך מקומו — א"כ מותר לטלטל לייכטר שלא הדליקו בו בשבת זו לצורך מקומו, וע"ל ס"י רע"ט.

הגה. אלא לטלטלו — ואפילו הזות מקצתו, רמב"ן כבסעיף מ"ב, וע' בהגה ס"י רס"ה ס"ג, וס"י רע"ז ס"ג, וס"ס של"ו.

ע"י ניפוח — בפנים סמ"ג, ועמ"ש ס"י שי"ט ס"ד. ע"י דחיפת קנה אסור במג"ד ס"י שי"א ס"ק ב', וע"י דחיפת רגל צ"ע, ואין ראייה מיען נסך ס"י קכ"ד ס"א.

ס"ד. כתבי קודש — בימי נחמיה לא גאסרו מפני שלא היו אז רק תנ"ך, ולכן גם אח"כ בימי אמוראים שנכתבו לקרות בהם נשארו בהיתרם, משא"כ אלו לא שרי לאקריו בהם ידמו כאבן ולפחות ככלי שמלאכתו להיתר, ואולא תמיהת עו"ש.

ש"ל
יש
ס"ד
ש.
בת,
זום
יק,
ש,
שה
פעל
רץ
ש
נד
שה
ל
בת
ובה
ס"י
ש
גזי
זים.
זחר
ליה
ז"ג.
לגוי
פ"א
ז"ע.
על
סור
מ"ש
שני
סור
על
ב.
כללי
י"ל,

7

שיירי

כנסת הגדולה

אורה היים

חלק ג'

הלכות יום טוב – הלכות מגילה

סימונים תצה - תרצז

שהיבר הרב המובהק

כמוהר"ר היים **בנבנשת** זלה"ה

והיא לשם שמים לזכות בו את הרבים

מאסף לדברי הפוסקים ראשונים ואחרונים וכמה תשובות מכתובת יד
מסודרים על סדר רבינו יעקב בעל המורים והרב הגדול בית יוסף זלה"ה,
איש על דגלו במקומו הראוי לו להקל מעל המבקש ולהאיר עיניו על כל דבר
הנמצא כתוב בשום ספר בדברי ספר התום ומתפרש במקום אחר
או דאיכא דפליגי עליה או איכא בין החולקים וחדושיא ממילא נפקא לענין דינא
ונוסף עליהם כמה חידושים שחדש מעצמו ונמוקו עמו.

ומאז ועד עתה לא היה כנמצא,

וכעת יצא לאור בהודור רב ובהגהה עפ"י דפוס ראשון

במהדורה חדשה ומתוקנת

בהוצאת

"מונח הכתב"

ירושלים תשע"ד

אנו מברכין כיון דאפשר דיום טוב ראשון הוא. אבל מה שאנו קורין ב' הימים, לא משום ספיקא, אלא שמא לא היתה מוקפת חומה מימות יהושע וזמנה בי"ד או היתה מוקפת וזמנה בט"ו, אזלינן בתר הרוב שהוא בי"ד שהוא זמן קריאה לכל העולם, ולכן מברכין בו.

ואי קשיא הא קשיא, למה אין אנו קורין בעיירות המסופקות אם הם מוקפין חומה מימות יהושע, בי"ד וט"ו וי"ו, דשמא היתה מוקפת חומה מימות יהושע וזמנה בט"ו, ואפשר דט"ו היינו י"ו ונקרי אותה גם בי"ו משום ספיקא דיומא. גם בכרכין המוקפין חומה מימות יהושע ושושן, למה אין אנו קורין אותה בט"ו ובי"ו מזה הטעם.

והא נמי לא קשיא, שכבר תירץ המרדכי [מגילה סימן תשעה] דלמא י"ד נקבע בזמנו ואיכא בט"ו משום ולא יעבור, וכן תירץ הר"ד אבודרהם [תפלת פורים עמ' רח] בשם בעל משמרת המועדות. ותירץ עוד, דממה נפשך הוא יוצא י"ח, אם היום י"ד כבר יצא, ואם הוא י"ג גם כן יצא כיון שקראה. ותירץ עוד, מפני שאינה מן התורה אלא מדברי קבלה, והם אמרו לעשות יום אחד, והם אמרו חשבון המולדות. וכן תירץ בסדר תפלת חנוכה [עמ' קצט] למה שאין אנו מדליקין ט' ימים בשם בעל העתים ז"ל.

ואם תאמר, לדברי המרדכי שהוא משום דכתיב ולא יעבור, וכן לתירוץ הא' של הר"ד אבודרהם משום דממ"נ נפיק, בחנוכה למה אין אנו עושים ט' ימים. וי"ל דלרוחא דמלתא תירצו משום דכתיב ולא יעבור, אפילו תימא דאין חילוק בין דבר שהוא מן התורה לדבר שהוא מדרבנן. אבל אין הכי נמי דעיקר

הטעם, משום דיש חילוק בין מדאורייתא לדרבנן וצ"ע.

סעיף ו

ד שיטה מ"ה: אין קורין המגילה בשבת כו'. → נ"ב: בתשובה חלק א"ח נסתפקתי אם מותר לטלטל המגילה בשבת, אי הויא דומיא דגט דלמאן דשרי התם משום דיכול ללמוד הימנו כמה דיני הגט, הכא נמי שרי מהאי טעמא, ולמאן דאסר לטלטל הגט הכא נמי אסור. או דילמא אפילו מאן דאסר בגט, במגילה שרי, דודאי יכולין ללמוד הימנו כמה דיני מגילה. ואף על פי שמכח ההלכה הסכמתי דמותר לטלטלה, לא החלטתי המאמר להחר, מטעם הרשב"א בתרושו [גיטין ע"ז ע"ב ד"ה ותזיל] באיסור טלטול הגט²⁹².

בית יוסף וכו' ד' סעיפים

סעיף (א)

א דף תנ"ד ע"ב שטה כ"ח: מתכנסין בעיירות כו'. נ"ב: מלשון זה נראה דאחד מבני העיר מוציאן. ולמטה מזה כתב, ואחד מהם הוא שמוציאם, שאינו נראה שיהא אחד מבני העיר פוטרן. ושמא מ"ש ואין להם חזן ב"ה ושליה צבור שיקרא להם, הוא ש"צ קבוע, אבל אה"נ שיודע לקרות, וכשמתקבצים בעיירות אחד מהם הוא קורא להם.

ב ע"ג שטה ל"ח: לפיכך נ"ל כו'. נ"ב: עיין בב"ח. ובביאורי לסמ"ג הלכות מגילה²⁹³ הארכתי בזה הרבה.

סעיף ב

ג ע"ד שטה כ"ו: ועי"ל כו'. נ"ב: עיין בב"ח.

292. עיין לעיל סימן ש"ח הגב"י סק"ג ד', ובפרמ"ג שם משב"ז סק"ב.

293. דינא דחיי עשין מצוה ד' הלכות מגילה, דף ק"ל ע"א, ד"ה כמו בשושן הבורה, עמוד 645 מהדורת מכון הכתב.

והכא חד מתרי תלת אוקמאתא קא נסיב¹⁷ ובסנהדרין¹⁸ גבי עד שיאכל משל אביו ומשל אמו נסיב לה אוקמאתא אחרינא, דפרכינן התם משל אמו מה שקנתה אשה קנה בעלה, ומשני דאקני לה אחר ע"מ שאין לבעלה רשות בהן.

[עז, ב] ומסקנא אמר רבא¹⁹ אטו ידה מי לא קניא ליה לפעל אלא גיטה וידה באין באחד הכא נמי גיטה וחצרה באין כאחד. ואע"פ שלא כתב לה מגורשת.

אמר ליה רבינא לרב אשי רבא יד דאשה קא קשיא ליה נהי דקני לה למעשה וידה²⁰ גופה מי קני ליה. קשיא לן²¹ וחצרה נמי מי קני ליה אלא לפרותיה אבל גופה דילה הוא. וי"ל דיד אשה שאני דאי בעי אמרה איני נזונת ואיני עושה²², והילכך כי מקבלי גיט' כאילו אמרה ליה כן דמי²³. א"ב ידה קילא מיהא טעמא דאמרו, אבל חצרה וקרפופה בעל כרחא דיליה גינהו לפירותיה²⁴. ואפילו למ"ד בכתובות²⁵ דמעשה ידיה עיקר ואינה יכולה לומר איני נזונת ואיני עושה, מ"מ לא דמי קנין ידה לקנין חצרה, דשאני ידה מתוך שזוכה לעצמה מיד אחרים, כגון שאמר לה על מנת שאין לבעלה רשות בהן, וזכה נמי מיד בעלה, מה שאין כן בעבד שאין לו יד לזכות כלל לעצמו, דהא דאמרי' בקידושין²⁶ דכשנותנין לו על מנת שאין לרבו רשות בהן קני, הני מילי בשזכו

לו ע"י אחרים, אבל על ידי עצמו כלל כלל לא. ואע"ג דאמרי'²⁷ נראין הדברים שהעבד מקבל גט לחבירו מיד רבו של חבירו, דאלמא יש לו יד לזכות, מ"מ לנפשיה אין לו כח לזכות מיד אחרים, ולהכי אמר ליה רב אשי דרבא יד עבד קא קשיא ליה, דגופא קני ליה לרבו ואפילו הכי מקבל גיטו מיד רבו, ומשום דגיטו וידו באין כאחד, והילכך גגה והצירה קונין לה אע"פ שלא כתב לה משום דגיטה וחצרה באין כאחד. [ול"ב דאפילו תמצא לומר דידה כחצרה למאן דאמר מעשה ידיה עיקר, הכא טעמא לרבא הוא ורבא מזוני עיקר ס"ל]²⁸.

ותיזיל²⁹ ותיחוד ותפתח כי היכי דליקני לה ביתא ותנן נעל וגדר זכר. פרש"י ז"ל דמשום שאסור לטלטל הגט בשבת הוצרך להקנות לה מקומו, וא"ת ומאי שנא משאר שטרות שמטלטלין אותן בשבת, דמדאמרינן³⁰ אין קורין בשטרי הדיוטות בשבת, משמע דבטלטול שרו. ותירצו בתוס'³¹ דשאר שטרות ראויין לצור על פי צלוחיתו, אבל גט קודם נתינה אינו ראוי לצור ע"פ צלוחיתו דלגירושין קאי. אי נמי י"ל³² דאף שאר שטרות אסורות לטלטל מידי דהוה אסיפרא דאגדתא, דכיון שאסור לקרות בו אסור לטלטלו, כדאיתא בפרק הניזקין³³. ובשם ר"י הזקן ז"ל³⁴, שאפי' אם נאמר שעששו אינו מוקצה לפי שראוי להתלמד ממנו עניני

הגט, מכי לומדין הג וא"ת³⁴ ד הוא אמר אין מבטל טעמא הו משמע דכ לא. וי"ל יבם. א"ב שהתירו י שמת³⁵ כ ליהוש לד כיון דאין בלא כד, דעתו עלי דעובדא ו בתוספתא ואין מגרי בתורת כו מצוה, מני ולא יהלוק בין בזו ו ועוד שאי בריא קא חטרף דע ותפתח לי אגב. י"ל דכי אהדה לשמרו³⁶. שהתירו ל

רב, דנפטרת מכל המלאכות. אבל באמת קושיא זו קשה לרבינו, שהרי סובר שם כשיטת הר"ן. ועיי"ש דמזה מוכח דבנתן עיניו לגרשה וכתב לה גט, נפטרת גם לשיטת הר"ן מכל המלאכות. 23 כ"כ התוס' בת' בתרא, ואפשר דתי' זה סובר דאין אשה נפטרת רק באמרה איני נזונת ואיני עושה, אבל באמרה איני עושה לבד חייבת לעשות, וכ"כ הר"ן בפ"י לרי"ף בכתובות (כג, ב בדפי הרי"ף), והובא אפ"י לא אמרה בפירוש איני נזונת ואיני עושה נהפדה התקנה. 24 נח, ב. 25 כג, ב. 26 לעיל כג, ב. 27 קטע זה נוסף בנד/. 28 לפנינו נוסף: איחי. 29 בשבת קטז, ב. 30 כ"כ תוס' הרא"ש, והתוס' שם. 31 כ"כ הנמוקי' בשם התוס', וראה מ"ש רבינו בחי' לשבת שם ד"ה רב הונא. 32 לעיל ס, א. 33 הובא בנמוקי', וכ"כ הסמ"ג בעשין נ (קלב, א), בסתמא.

17 הרמב"ן הוסיף דאפשר דמייירי בקנו מידו, ולפי"ז מייירי בנשואה. ומוכח מדבריו דבקנו מידו הועיל הקנין גם לענין אכילת פירות, וכן פי' הב"ח באהע"ז סי' צב, והמגיד משנה, דברי הרמב"ם בפכ"ג מהלי אישות ה"א, אבל לדעת הטור והב"י שם, הועיל הקנין בנשואה רק לענין מכירה ולא לגבי אכילת פירות. 18 עא, א. 19 לפנינו: רבא אמר. וכג"י רבינו לן גי' כ"מ בדק"ס. 20 לפנינו נוסף כאן: ידה. 21 כה"ק התוס' ד"ה ידה, והחי' מכ"י. 22 ראה אבני מלואים התיבות: מכל מקום. 23 קלה סק"א ד"ה ובהוס', דאכתי קשה למ"ש הר"ן בכתובות כג, ב בדפי הרי"ף, והובא ברמ"א אהע"ז סי' פ' סט"ו, דבאומרת איני נזונת ואיני עושה אינה נפטרת רק מעשיה בצמר, אבל חייבת בשאר מלאכות הבית, נמצא דידה עדיין משועבדות לשאר המלאכות. (וצ"ע שהקשה קושיא זו לתוס', דאפשר דסברו כשיטת התוס' בכתובות סג, א ד"ה

34 כה"ק ה עא, א ד"ה ומקני תי' זה, ד ועיי"ש שו 39 כה"ק 40 פ"ד ה טז, כט. וא"ת למה לקנות מקו בסוגיין תי הנימ בין להתיר טלג שלא לצור

הגט, מכל מקום להם היה אסור, שלא היו לומדין הלכות כי אם בעל פה. וא"ת ³⁴ היאך התירו להקנות לו רשותו בשבת והא אמרי' בעירובין ³⁵ דבית שמאי אומרים אין מבטלין רשות בשבת, וב"ה מתירין. ומפרש טעמא ההם ³⁶ משום דסלוקי מסלק נפשיה, משמע דסלוקי נפשה אין אבל אקנוי רשותא לא. וי"ל דש"מ שאני כי היכי דלא ליפול קמי יבם. א"נ ³⁷ כדי שלא תטרף דעתו עליו, וכדרך שהתירו לקנות ממנו בשבת כדאמרי' בפ' מי שמת ³⁸ קונין משכיב מרע ואפי' בשבת, ולא יחוש לדברי ר"א, כלומר דלדידיה ודאי קונין, כיון דאין דבורו מועיל בלא קנין ואי אפשר לו בלא כך, אלא אפי' לרבנן כדי שלא תטרף דעתו עליו. ומהאי טעמא לא תקשי לן גופא דעובדא היאך התירו לו לגרש ³⁹, דהא תני בתוספתא בפרק בתרא דביצה ⁴⁰, אין מקדשין ואין מגרשין ולא הולצין בשבת, ושנויה ג"כ בתורת כהנים בפרשת יום הכפורים ⁴¹, שבימת מצוה, מנין שלא יקדש ושלא יגרש ולא ימאן ולא יחלוץ ולא [י]יבם וכו', אלא דגבי ש"מ הקלו בין בזו ובין בזו כדי שלא תטרף דעתו עליו, ועוד שאי אפשר בלא כך. ואע"ג דהאי מתנת בריא קא יהיב, אפי"ה לגבי האי התירו כדי שלא תטרף דעתו עליו. וא"ת א"כ למה לי תיחוד ותפתח לקני ליה מקומו בסודר וליקני גיטא אגבו. י"ל כל שאפשר למעט בקנינו ממעטים, דכי אחרת ופתחה לא מיחזי אלא כנעילת ביתה לשמרו ⁴². וא"ת למה לא התירו לטלטלו וכדרך שהתירו לקנות לה מקומו, אפי' ⁴³ תאמר שהיה

רשות הרבים מפסקת בין השכיב מרע ו(ב)מקום הנחתו, יתנונו לה ע"י שליח. בהא נמי איכא למימר דניחא להו טפי למישרי קנין כי האי דמיחזי כנועל את ביתו לשמרו, ואל יתירו לו טלטולו של גט להדיא ⁴⁴, אבל היכא דלא אפשר אלא בהכי, כגון דמונה ברשות שאינה של שניהם, והלה המופקד אצלו אינו רוצה להשאיל לה מקומו מישראל שרינון לה לטלטוליה ולמיהביה ניהליה ע"י שליח ⁴⁵. וכן אמרו משמו של ר"ש ז"ל ⁴⁶ דקונין ממנו במתנת שכיב מרע אפי' במקצת שאם עמד אינו הזור. וכתב ר"ח ז"ל ⁴⁷ דהא דאיצטריך להקנות מקומו, אע"ג דקי"ל ⁴⁸ דברי ש"מ ככתובין וכמסורין דמו, והאי מצוה מחמת מיתה הוא, דהא תקף עלי[ה] עלמא טובא, ואפי' במקצת לא בעי קנין ⁴⁹, הכא היינו טעמא דאיצטריך להקנות מקומו משום דקי"ל דמתנת שכיב מרע לא קני אלא לאחר מיתה ⁵⁰, ואנן בעי' שיגיע הגט לידה או ברשותה מחיים, לפיכך אמר לה דתחזיק מחיים.

דתנו נעל וגדר ופרין פל שהוא היז חוקה. פרש"י ז"ל דקני' ליה אגב אותו קרקע, כדתנו ⁵¹ נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בכסף בשטר ובחוקה. ואינו מחזור ⁵², דאי משום אגב למה לי לאקנויי אותו מקום שהוא מונח בו, והא לא בעי' ציבורין, אלא משמע שאין האשה מתגרשת מדין אגב, אלא משום חצרה נגעו בה דחצרה וגיטה באין כאחד ⁵³.

אמר ליה רב עיליש לרבא והא מה שקנתה

חלים מיד. 44 כן דעת בעל העטור במהדור' ר' מ"י ת"ב ג, ב, וראה הגהות שער החדש ס"ק יב. 45 בב"ב שם ד"ה קונין. 46 הובא ברמב"ן ובריטב"א. 47 לעיל יג, א. 48 כדאיתא לעיל טו, א. 49 דאמרינן בב"ב קמט, א, דכירושה שווייהו רבנן. 50 קידושין כו, א. 51 כה"ק הרמב"ן, ועיין בקצוה"ח סי' רב סק"ד, שיישב תמיהתם, וראה אמרי בינה בקונטרס בדיני קנינים סי' טז ד"ה והנה. 52 עיין ברא"ש דאינה יכולה להתגרש ע"י שקנתה לה הגט בקנין חליפין, משום שנאמר ונתן וכו', ובעינן דרך נתינת ולא דרך מקח וממכר, ואפשר דמהאי טעמא אינה מתגרשת ע"י קנין אגב.

34 כה"ק הרמב"ן, תוס' הרא"ש, וש"ר. 35 סט, ב. 36 ע"א, א. 37 כן תי' התוס' בעירובין שם ד"ה ומקני, וש"ר בסוגיין. ועיין בחי' מכ"י דדחה תי' זה, דהרי השכיב מרע לא היה מחזר לגרשה, ועי"ש שתי' כתי' קמא. 38 קנו, ב. 39 כה"ק הראשונים הנ"ל, ותוס' בעירובין שם. 40 פ"ד ה"ג, וראה מסורת הש"ס כאן. 41 ויקרא טז, כט. 42 כ"כ הריטב"א. 42 צ"ל: וא"ת למה לא התירו לטלטלו וכדרך שהתירו לה לקנות מקומו, ואפילו תאמר וכו'. 43 הרא"ש בסוגיין תי' באופן אחר, וראה בק"ב שם אות ד הנ"מ בין התירוצים, והריטב"א תי', שלא רצו להתיר טלטול שמה ימות עד שינתן, וימצא שטלטלו שלא לצורך, משא"כ ע"י קנין, הגירושין והקנין

ספרי הלבושים

לבוש החור

הוא לבוש השני מעשרה לבושי מלכות
אשר חבר הגאון מוהר"ר מרדכי לכה זללה"ה

וקרא שמו

לבוש החור

על שם הפסוק

ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות וחור וגו'

והוא כולל

כל הדינים המלוים בחלק הראשון מטורף האורח חיים
וטעמיהם והוא אשר קראו לבעל הטור סדר היום

[נסח הטורף מהדפוסים הראשונים]

סימנים חכט - תרעז

מהדורה מחודשת מסודרת מחדש

באותיות מאירות עינים ברוב פאר והדר.

מוגהים ומתוקנים בהגהה מדויקת עפ"י כל הדפוסים הראשונים
וכתבי יד. פיסוק וקישור מדויק, והדגשת כל הלכה בנפרד
הוספת אלפי מראי מקומות ופענוח ראשי התיבות

ועליהם חונים

חיבור חדש של אלפי הגהות והערות ותיקונים

ממון הגאון הקדוש ר' אברהם אזולאי זצוקללה"ה

בעל החסד לאברהם - זקנו של החיד"א

אשר הועתק מכתב יד קדשו בגליוני הלבושים

מלבושי יום טוב

להגאון רבי יום טוב ליפמאן הלוי העלר זצוק"ל בעל התוס' יו"ט

אליה רבה - אליה זוטא

לרבינו הגאון מוהר"ר אליה שפירא זצוק"ל אב"ד טיקטין

מעובדים מחדש בתיקוני אלפי טעויות,

ציוני אלפי מראי מקומות והגהות והערות

ובסופו ילקוט הערות והגהות מכתבי יד גדולי ישראל

נתעכב שם בעיר ביום י"ד תלינן הרבר בדעתו הראשונה, אבל אם בשעה שיצא מביתו ה' היה (ו) בדעתו לעמוד בעיר ליל י"ד ומקצת יום י"ד, חל עליו זמן חובת קריאתן וקורא עמהן, דכתיב [שם מ. טז] על כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרוזא, מכדי כתיב היהודים הפרזים למה לי למכתב היושבים בערי הפרוזא, אלא הא קמ"ל דפרזו בן יומו כגון זה שהיה דעתו להיות שם באותו יום נקרא פרוז בן, ומינה נשמע דהוא הדין מוקף בן יומו קרוי מוקף, י"א כגון בן עיר שהלך לכתב, ובשעה שיצא היה דעתו להיות ליל (ה) י"ד בביתו קודם שיאיר היום קורא כאנשי מקומו, אבל אם היה בדעתו לעמוד שם בכרך מקצת יום י"ד, כיון שלא היה דעתו לשוב למקומו בזמן חובת אנשי מקומו, נסתלק מעליו חובת קריאת אנשי מקומו ונחשב כבני המקום שעמד שם להתחייב בזמן קריאתם, ואף אם אחר כך יחזור לעירו באותו היום יקרא בעירו ביום ט"ו, כיון שהיה בכרך מוקף ביום י"ד הר"ל מוקף בן יומו,

שנסתלק מעליו חובת קריאת פרוים וחל עליו חובת קריאת מוקפים ג: [1] יום ט"ו שחל להיות בשבת, י"ב דאילו י"ד לא יבא לעולם בשבת ד[ן] על פי סדר וסימן קביעות ראשי שנתנו שהוא לא אד"ו ראש וכו', אבל יום ט"ו יוכל להיות בשבת, והוא בשנה שחל בו פסח ביום ראשון, ואז הבני כרכים לא יוכלו לקרות המגילה בשבת, גזירה שמא ילך אצל חכם ללמדה ויעבירה ד' אמות ברשות הרבים, אלא מקדימין אותה לקרותה בערב שבת כמו העיירות, אבל אין מאחרים אותה עד יום א' דלא יעבור כתיב גבי קריאה, וגובין מתנות עניים ומחלקין אותם בו ביום ה[ן]. וביום השבת מוציאין ב' ספרים, י"ב קורין בראשונה סידרא דינזא, ובשנייה יובא עמלק, ואומרים על הגיטות בשבת י' ולא המגילה, וכדי שיזכרו ענין גמ' היום דורשין בענינו, אבל י"ט סעודת פורים אין עושין עד יום אחר בשבת, אבל בשבת לא משום דכתיב [שם מ. טז] לעשות אותם ימי משתה ושמה, מי

הגהות מוהר"א או"א

[ב] פירו אם חזר למקומו בליל ט"ו קורא ג"כ עמהם, וגדולה טו אמרו בירושלמי בן עיר שעקר דירתו ליל ט"ו נתחייב כאן ובאן, הר"ן ז"ל. ועין סי' תרי"א וסי' שכ"ה דין א'. ג] והו' דעת הרא"ש במוקף בן יומו, אבל דעת רש"י והרמב"ם והר"ף והר"ן והמגיד במוקף בן יומו נקרא מוקף, כלומר דבן עיר שהלך לכתב נמי אמרינן שאם היה דעתו כליל י"ד לחזור למקומו בליל ט"ו לא יהיה נעשה מוקף בן יומו וקורא באותה העיר עצמה כ"י" בלילה וכו' י"ד במקומו, אבל אם דעתו בליל י"ד להתעכב שם ליל ט"ו וקצת היום אין צריך לקרות בליל י"ד וכו' י"ד במקומו, אלא ממתין עד ט"ו וקורא עמהם, דכי היכי דפרזו בן יומו נקרא פרוז, ה"ג מוקף בן יומו נקרא מוקף, ובן יומו היינו בליל ט"ו וקצת מן היום, וכן משמע שפסק בספר שבלי לקט. ד] כ"ו שלא יהול יום כיפור בערב שבת. ה[ן] ומהר"ל סימן ל"ב כתב דמנות איש לרעהו הם עם הסעודה.

אליה זוטא

(ו) דוקא כשנתעכב שם קצת יום י"ד, אבל אם לא נתעכב שם אף שהיה בדעתו קורא במקומו, וכ"מ בר"ן והרב המגיד. עוד שם דאף שנתעכב שם י"ד וקרא שם אפילו הכי אם בא ליל ט"ו למקומו קורא גם בט"ו עמהם, ואפילו בן עיר שעקר דירתו ליל ט"ו קורא עמהם: (ח) זה דעת הרא"ש וטור, אבל הב"י ודרכי משה כתבו דר"ף ורמב"ם ורש"י ור"ן פסקו דדוקא שיחא עד ליל ט"ו בעינו, וכ"מ מש"ע שהעתיק

אליה רבא

(סעף ה) ח היה בדעתו וכו'. דוקא כשנתעכב שם קצת יום י"ד, אבל אם לא נתעכב שם אף שהיה בדעתו קורא במקומו, וכן משמע בר"ן ור"ן ומגיד [פ"א ה"ן ה]. עוד (ד) מטאכר שם דאף שנתעכב שם יום י"ד וקרא שם, אפילו הכי אם בא ליל ט"ו למקומו קורא גם בט"ו עמהם, ואפילו בן עיר שעקר דירתו ליל ט"ו קורא עמהם:

יא כגון בן עיר וכו' י"ד וכו'. זה דעת הרא"ש [פ"ב סי' ג] וטור. ול"ע הא הב"י ודרכי משה [הארון סק"ג] כתבו דר"ף ור"ן [פ"א ה"ן ה] ורמב"ם [פ"א ממגילה ה"ן] ורש"י [נט ע"א ד"ה אגל] ור"ן [על הר"ף סס] פסקו דדוקא שיחא דעתו על ליל ט"ו בעינו, וכן משמע בסו"ע שהעתיק לשון הרמב"ם, וא"כ צ"ע למה נטה הלבוש מדעתם. גם ראיתי שמגיד [על הרמב"ם סס] ושגלי הלקט [פי קה] ורי"ף [בשלטי הגבירים [סס אות ג] פסקו כרש"י. שוב עיינתי בפירוט המשנה לרמב"ם [פ"ב מ"ג] ומשמע לי דס"ל כפירוש הטור ע"ש ודו"ק, ומהו תמהני על המגיד וכו' שפירשו דעת הרמב"ם [כרש"ל] [כרש"י]. אלא נ"ל פירוש המיימוני מ"ש שזמן קריאה ר"ל ליל י"ד שהוא זמן קריאה לרוב עולם, ומה מיושבים כל הדחוקים שנחמק הכסף משנה שם ודו"ק. גם מ"ש הר"ן ואחרונים דר"ף ס"ל כרש"י לא נהירא לי, דהא צ"ן על מחני' דנן עיר שהלך לכתב ומייתי עלה אמר רבא לא סו' אלא צליל י"ד וכו'. לכן נלע"ד

דס"ל לר"ף [פ"א ה"ן ה] ורמב"ם [פ"א ה"ן ה] ורש"י [נט ע"א ד"ה אגל] ור"ן [על הר"ף סס] פסקו דדוקא שיחא דעתו על ליל ט"ו בעינו, וכן משמע בסו"ע שהעתיק לשון הרמב"ם, וא"כ צ"ע למה נטה הלבוש מדעתם. גם ראיתי שמגיד [על הרמב"ם סס] ושגלי הלקט [פי קה] ורי"ף [בשלטי הגבירים [סס אות ג] פסקו כרש"י. שוב עיינתי בפירוט המשנה לרמב"ם [פ"ב מ"ג] ומשמע לי דס"ל כפירוש הטור ע"ש ודו"ק, ומהו תמהני על המגיד וכו' שפירשו דעת הרמב"ם [כרש"ל] [כרש"י]. אלא נ"ל פירוש המיימוני מ"ש שזמן קריאה ר"ל ליל י"ד שהוא זמן קריאה לרוב עולם, ומה מיושבים כל הדחוקים שנחמק הכסף משנה שם ודו"ק. גם מ"ש הר"ן ואחרונים דר"ף ס"ל כרש"י לא נהירא לי, דהא צ"ן על מחני' דנן עיר שהלך לכתב ומייתי עלה אמר רבא לא סו' אלא צליל י"ד וכו'. לכן נלע"ד

הגהות והערות
ה) עיין שם בלחם משנה. אולם עיין ברשב"א י"ט ע"א (שהוא מקור דברי המג"א) שלשונו אלא שמתעכב שם (ולא אלא שנתעכב), ולשון זו יתכן לפרשה שכוונתו להתעכב גם אם לא נתעכב בפועל. וכן הגיה החזו"א [אורח קנייב סק"ה], ועיי' בפרי מגדים מב"ז סק"ו.

Shapua, Elijah ben Benjamin Wolf

ספר

אלִיָּה רַבָּה

חיברו וגם יסדו הגאון הגדול המפורסם

מוהר"ר אלִיָּה שפירא זצ"ל

שהיה ריש מתיבתא ודרשן דק"ק פראג

בן הגאון כמוהר"ר זואלף

שהיה אב"ד דמדינת פיהם

בן הגאון הגדול המפורסם בדורו מוהר"ר שמעון

שהיה אב"ד ור"מ בק"ק פראג

(נוסח השער בדפוס ראשון)

נסדר ונדפס מחדש בהגהה מדויקת

באותיות מאירות עינים בהידור רב

בעיה"ק ירושלים תובב"א

בשנת תשנ"ט לפ"ק

העירודות מקדימין לקרות ביום המישי והכרכים קורין באהר בשבת שהוא ט"ו, וכן אנו נוהגין, עד כאן. והנה ראיתי במטה משה כתב על הר"ן שפירש בש"ס דשלא בזמנה מיירי ב"יד שחל בשבת זה לשונו, לא דק דלא חל כלל, עד כאן. ונראה לי דלא קשה מידי דבש"ס יש לומר מיירי כשהיו מקדשין על פי הראייה וכדאיתא במשנה ריש מגילה, אבל על ריא"ז שכתב וכן אנו נוהגין תמיה לי: סעיף ז

יג קורין וכו'. ומפטירין פקדתי אף שכבר הפטירו כן בפרשת זכור בשבת ח' אדר (ב"ח), מיהו בני עירודות מפטירין בפרשת השבוע מותר לטלטל מגילה בשבת: **יד [לבוש]** ולא המגילה וכו'. רמז שבת קרוא מקרא ל"א אור"כל בגימטריא מגילה (ספר אמרי):

טו סעודת פורים וכו'. וכן סעודת ראש חודש שחל בשבת (ירושלמי) ועיין סימן ת"כ:

סעיף ז

טז בלא ברכה וכו'. ובעשרה דשלא בזמנה בעינן עשרה, ובהגהות אשירי מסופק אי סגי בקטנים מגן אברהם, ומכאור דאף בעשרה קורין בלא ברכה וצריך עיון, ועיין בטור ובית יוסף בשם הר"ן:

סעיף ח

יז יקרא בט"ו וכו'. בלא ברכה (ב"ח יוסף ושבלי הלקט קמ"א), ואני אומר דיברך דשבלי הלקט לא כתב אלא אם יש מי שמסתפק בדבר לא יברך רצה לומר שאם יהיה לו ראייה נגד זה אבל הוא עצמו פסק דמברך, וכן ראיתי בספר תניא שהיה אחר שבלי הלקט ונמשך אחריו ברוב דבריו פסק בסתם דיברך, ולפי זה נראה לי דכל שכן בן כרך שיוצא ב"יד לשיירא שקורא בברכה וכן משמע בהמים דעים סימן ק"ה, ומכל מקום יש ליקח עשרה שהרי כתב הר"ן הביאו בית יוסף בסימן זה וסוף סימן תר"ץ ד"יד הוי שלא בזמנה לבני כרכים, ופשוט דאחר ט"ו לא יקרא ואם מבקש לקרות יקראנה כאדם הקורא בתורה בכתובים ולא יברך:

יח [לבוש] חזור וקורא וכו'. לכאורה קשה מזה על תירוץ אבודרהם שהבאתי לריש סימן זה:

יט [לבוש] זמנה כל הלילה וכו'. אף דקריאת שמע עד חצות מגילה שאני דלא אתא למיפשע אידי דחביבא ליה (הרא"ש בסמ"ג). ומגן אברהם בריש סימן תרפ"ז תירץ דשאני מגילה דעיקר מצותה ביום, עד כאן. ולי נראה דבמגילה דרבנן לא החמירו, אך צריך עיון ב"ח סימן כ"ט מבואר דמגילה גרע מקריאת שמע וכמו שכתב מגן אברהם סימן תרע"ב גופיה, לכן נראה לי דהכא לא קאמר אלא דזמנה כל הלילה ובאמת סמך על דין דקריאת שמע דלכתחילה עד חצות וכהאי גוונא איתא במשנה סוף פרק ב' דמגילה באכילת פסחים זמנה כל הלילה ופירש ברטנורה דלכתחילה עד חצות. כתב מגן אברהם שם אם לא קראה בלילה אינו קוראה אחר שעלה עמוד השחר, ולא דמי

ז ולא יברכו וכו'. תימא למה אין מברכין בשני ימים כשאר ספיקא דיומא כיום טוב, ונראה לי דהתם קדושת היום גורם לחייבו אף בברכה מכת ספיקא, ועוד קדושת המועדות ה"ל בבית דין והם כך קיבלו עליהם (רש"ל וכו'), גם מגן אבר"ם וט"ז תירצו בזה עיין שם. ושיירי כנסת הגדולה תירץ דשאני הכא דאזלינן בתר רוב עלמא דקורין ב"יד, עד כאן. ולא דק דקושיית רש"ל וב"ח הוא על הטור שכתב בשם רבינו יחיאל שאין מברכין בשני ימים מספיקא ולא סבירא ליה דך סברא דרוב עולם. ויותר תמיהני על כל הגדולים הנ"ל דבשבת דף כ"ג פריך כהאי גוונא על דמאי שאין מברכין ביום טוב שני דמברכין ומשני התם כי היכי דלא לזלזול בה רבא אמר רוב עם הארץ מעשרין הן:

סעיף ה

יז היה בדעתו וכו'. דוקא כשנתעכב שם קצת יום י"ד אבל אם לא נתעכב שם אף שהיה בדעתו קורא כמקומו וכן משמע בר"ן ומגיד, עוד דמכאור שם דאף שנתעכב שם יום י"ד וקרא שם אפילו הכי אם בא ליל ט"ו למקומו קורא גם בט"ו עמהם ואפילו בן עיר שעקר דירתו ליל ט"ו קורא עמהם:

ט [לבוש] אלו המדינות וכו'. ושלי"ה כתב יש בחזן לארץ כרכים גדולים וכו', וראוי ליחיד אשר ידאת אלקים בלבבו ולקרות במגילה כשרה גם בט"ו לילה ויום בלא ברכה:

י מי שהוא במדבר וכו'. אף שהוא בן כרך (פ"ח) ולענין דעתו לחזור נראה דינו כמו בסעיף שאחרי זה:

יא [לבוש] כגון בן עיר וכו' ליל י"ד וכו'. זה דעת הרא"ש וטור וצריך עיון הא הבית יוסף ודרכי משה כתבו דר"ן ורמב"ם ורש"י ור"ן פסקו דדוקא שיתא דעתו על ליל ט"ו בעינן וכן משמע בשולחן ערוך שהעתיק לשון הרמב"ם, ואם כן צריך עיון למה נטה הלבוש מדעתם, גם ראיתי שמגיד ושבלי הלקט וריא"ז בשלטי גיבורים פסקו כרש"י, שוב עיינתי בפירושו המשנה לרמב"ם ומשמע לי דסבירא ליה כפירוש הטור עיין שם ודו"ק, ומזה תמיהני על המגיד ובית יוסף שפירשו דעת הרמב"ם כרש"ל אלא נראה לי פירוש המיימני מה שכתב בזמן קריאה רצה לומר ליל י"ד שהוא זמן קריאה לרוב עולם, ובה מיושבים כל הדחוקים שנדחקו [המגיד משנה] והכסף משנה שם ודו"ק, גם מה שכתבו הר"ן ואחרונים דר"ן סבירא ליה כרש"י לא נהירא לי דהא ציין על מתניתין דבן עיר שהלך לכרך ומייתי עלה אמר רבא לא שנו אלא בליל י"ד וכו', לכן נראה לעניות דעתי דסבירא ליה לר"ן כהרא"ש וראיה דהרא"ש הביא דברי הר"ן ולא כתב דפליג עליו ואם כן יפה כיון הלבוש, ולפי זה צריך לומר בבן עיר שהלך לכרך ודעתו לחזור ליל י"ד קודם אור יום אף שנתעכב שם ולא חזר אפילו הכי קורא בליל י"ד עמהם:

יב [לבוש] דאילו י"ד וכו'. צריך עיון הא בשלטי גיבורים דף ש"ס בשם ריא"ז זה לשונו, אם חל י"ד בשבת

ספר

בגדי ישע

חלק שני

הוא פירוש מספיק נפלא ונאה ומקובל על חיבורא קדישא ספר שולחן ערוך
אור חיים ופרושו דברי האי גאון זצ"ל דברי המגן אברהם ובוה הפירוש יוכל כל
אדם להבין בקל דבריהם דברי נועם חברתי אני הקטן ישעי' בן הישיש והנעלה
המרומם כהר"ר שמחה ווינר זצ"ו ועתה עושו והושו להביא זה המממון וסימא
טבא לביתכם

נדפס פה פראג

בשנת כי הלבישני בגדי ישע מעיל צדקה יעמני לפ"ק

תחת ממשלת הגבורה הקיסרות האלמנה המיוחסת מאוד מאריא מערעזיא מלכה במדינת אונגארין
ופיהם ערן הערציגן באיסטרייך השם ירום הודה ותנשא מלכותה לאריכות ימים ושנים עד עולם אמן
בן י"ד:

גרודקט ביא דען העריך יחאן פערדינאנט עדלין פון שין פעלד
במהדורה זו תוקנו אלפי שגיאות ותיקונים

נדפס מחדש שנת ה' תשס"ד

בהוצאה מפוארת

לשוב לביתו בליל י"ד קודם שיאיר היום קורא כאנשי מקומו אבל אם היה דעתו לעמוד שם מקצת י"ד כיון שלא היה דעתו לשוב למקומו בזמן חובות אנשי מקומו נסתלק מעליו חובות קריאת אנשי מקומו ונחשב כבני מקום שעמד שם להתחייב בזמן קריאתן עכ"ל וכן משמע דעת הש"ע לפסוק כדעת הרא"ש והטור:

סעיף א יום ט"ו וכו'. דיום י"ד לא יוכל לבוא בשבת עפ"י הסדר לא אד"ו ראש ותימא שלא כתב בש"ע שיאמר על ניסים גם ע"ש כמ"ש הרב"י, ואפשר שאינו אלא מתמיה ע"ז ולא פסיק מש"ה כן להלכה אבל בשבת אין קורין משום דרבה שמא ילך אצל בקי ויעבירונו ← ד"א בר"ה, והפ"ח אוסר לטלטל המגילה בשבת משום דאין קורין בה והוי כאפטרותא בזמן הגמ', ובמח"א מכבודו הרמה שטעה בזה טעות גדול דשם אסור לקרות בו כלל אפילו בחול ואינו חזי למידי אבל מגילה בזה"ז מותר ללמוד מתוכה אפילו בשבת זו דדוקא לקרות אסור שלא יהיה טרוד וילך אצל בקי אבל מאחר שאין קורין המגילה לצאת בו אינו טרוד ומותר ללמוד מתוכה, אבל סעודת פורים אין עושין עד יום א' בשבת אבל בשבת לא משום דכתב לעשות אותם ימי משתה ושמחה מי ששמחת תלויה בתקנת מרדכי ובית דינו יצא שבת ששמחתו אינה תלויה בתקנת מרדכי וב"ד אלא בידי שמים כ"כ הירושלמי, וכתב הלבוש ואין מקדימין אותה ליום ו' דסעודת פורים מאחרים ולא מקדימין דכתיב ועשו אותו יום משתה ושמחה אותו היום דוקא ולא שלפניו ואין לומר הואיל וא"א לעשות ביזמו הרי היא בטילה דכיון דעבר יזמו בטל קרבנו דלא יסוף מזרעם כתיב ואם שנה אחת יפסקו ה"ל הפסקה דכל שנה ושנה כתיב וא"ל אפכא למעוטי יום שלאחריו אדרבא יום שלפניו דע"כ עיקר שמחתם לא התחיל עד שנחו מנקמת אויביהם וכיון שהתחילה שוב לא פסקה מיד ביום שלאחריו וכיון שאין יכולים לקיים ביום הראשון שקבלו עליהם וכבר קיבלו עליהם שלא יסוף מזרעם א"כ ע"כ צריכין לקיים ביום שלאחריו אבל לאקדומה ביום שלפניו לא

שייך שעדיין לא התחילה שמחתן אדרבא היו טרודין ונבהלין במלחמתן עכ"ל. והפ"ח כתב מדאמר ר"א במ"ק ושמחת בחגיך ולא באשתך א"כ ס"ל דלא אמרינן אין מערבין שמחה בשמחה אלא שם גזירת הכתוב הוא ומש"ה התיר רשב"א לישא אשה בפורים ולא הייש לאין מערבין שמחה בשמחה, וא"כ גם מהירושלמי אין דאיה די"ל דס"ל כמ"ד אין מערבין שמחה בשמחה לכן יש להחמיר לעשות הסעודה בשבת וביום א' עכ"ל:

ברמ"א חוזר וקורא אותה. כתב הפ"ח וקורא אותה בכרכה ובס"ח קורא אותה בט"ו היינו בלא ברכה:

במג"א אם טעו וכו'. והש"ע השמיטו משום שהוא דבר שאינו מצוי:

סימן תרפ"ג

ס"ק ב' ועבדים משמע אפילו אינו משוחררים. הלשון משונה הוא שהרי בש"ע כתוב משוחררים משמע דוקא משוחררים ובאמת בטור ליתא תיבת משוחררים רק עבדים סתם וכן בלבוש, וכתב הרב"י על הטור משום דבגמ' קאמר דנשים חייבים משום דהן היו באותו הנס ופירש"י שיהיה בכלל הגזירה להשמיד וא"כ באותו פעם היה מסתמא ג"כ עבדים שملו וטבלו והיו בכלל הגזירה א"כ פשיטא שחייבים והם בכלל אשה לכך לא צריך לכתוב עבדים שאינם משוחררים א"כ מ"ש הטור עבדים היינו משוחררים כמ"ש הרמב"ם, אבל כתב עוד לפירוש ר"ת שהן היו באותו הנס היינו שעיקר הנס נעשה על ידן ע"י אסתר וזה לא שייך בעבדים א"כ הם פטורים והוי מ"ע שהז"ג ומאחר שכתב שני פרושים יש להחמיר והא דכתב משוחררים לישנא דרמב"ם נקט כי דרכו בכל מקום לדרוך בדרך הרמב"ם ודו"ק:

סעיף ב אחד הקורא וכו'. וז"ל הלבוש לאו דוקא לקרותה כל א' בעצמו אלא אחד הקורא ואחד השומע דהא קיימ"ל שומע כעונה ועוד איכא טפי פרסומי ניסא כשאחד קורא

באן
לפי
צא
י"ד
המו
יום
אם
ציר
מן
ציר
ליל
לשי
דך
שוב
ליו
מד
וכ
ה
דך
לא
את
לך
זוא
ליל
יום
ז"ו
תא
זור
אם
את
פין
עת
צד
זמו
ז"כ
י"ד
חל
נים
זור
עתו

ספר

שׁוֹת

שׁוֹת וּמְשִׁיב

מהדורא תליתאה

מכבוד מרת הרב הראשון הגדול המפורסם רבבנאצ סר יכראל והדרו שטיילחא דיתקא מרה יוסף
שׁוֹת הלווי נאטאנאודן זלכיים האנדיק לצנב והגלל.

חלק שלישי

Sofis, Moshe, 1762-1839

20

ספר

שאלות ותשובות

חתם סופר

למנא ורבנא גדול מרבן שמו
רבי משה כהנא רבי שמואל סופר זצלה"ה
אב"ד ור"מ בק"ק פרשבורג והמחז

אורח חיים

הודפס לראשונה בפרעסבורג
בשנת ע"ט סופר מלר"ד לפ"ק (הרמז)

ועתה כס"ד יצא לאור עולם כרום יופי והדר
במנהג מחודשת, הערות וציורים מספר רבותינו ראשונים ואחרונים,
ובתוספת מפתחות ומדור תוספות והשלמות ועוד כמה מעלות טובות
כאשר עיני הקורא תחזנה משרים

ע"י המשתדל
ע"ה דניאל ביטון סי"ט
בעה"ק ירושלים תובב"א
שנת תשע"א לפ"ק
בסו"ע מבין המאו"ד להתאמת ספרים
שק"י ישיבת "אורות התשובה" ירושלים ת"ז

ע"כ גבי ואת חמישיתו יוסיף יע"ש. ובשער אפרים מייתי הך בקיאות ונדהק ע"ש. ואפילו למאי דקיי"ל קידוש ידים ורגלים עד חבור כף היד עם הזרוע, מ"מ נ"ל סתם יד הוא עד מקום חבור אצבעות אל כף היד ואתי את לרבות כף היד עם חבור הזרוע, וכן ברגל. ומח"ט קרי להו לדוכן נשיאת כפים ולא נשיאת ידים, משום שצריכים לישא גם כפיהם והתם נמי כתיב וישא אהרן את ידיו, "א"ת" לרבות כפות הידים. ובנטיילת ידים אע"ג דלחולין ותרומה סגי עד פרק חבור האצבעות, קרי ליה נטילת ידים שכתם ידים היינו מקום חלוק האצבעות. וכריש מס' אהלות (מ"ה) אמר שלשים כפיסת היה, משום שרצה לכלול כל אצבע עם שרשו מקום שמחובר בזרוע כמו שכתב ת"ט שם, משו"ה הוצרך לומר פיסת היד ולא סתם יד. וזכר לרבר המלמד ידי לקרב אצבעותי למלחמה, ואי ס"ד דיד היינו כף היד עם הזרוע, אי"כ סיפא דקרא לגרועי אתי שבתחלה יחס מלחמה ליד שלימה ולבסוף לאצבעות, אלא ע"כ דיד נמי היינו אצבעות. ועוד

יותר נראה דסתם אצבע דקרא היינו כל האצבע עד שרשו מקום חבורו בזרוע, ונמצא סיפ' דקרא אצבעותי למלחמה מוסיף יותר מרישא, דלא יחס הקרב רק ליד שהוא עד מקום חלוק האצבעות והוסיף אצבעותי למלחמה שהוא יותר. ומנה שהניעני לזה הוא מה דכתיב וירא ישראל את היר הגדולה. והנה אפילו לדידי היינו עד מקום חבור כף לזרוע דהרי כתיב את היד לרבווי, וא"כ איך אמר במכילתא (בשלה פ"ו) ובהגדה כמה לקו באצבע עשר מכות וכו' וביים לקו חמשים מכות, הא הוי טפי מתמשים דלקו ביים ביד שלימה עם הכף. אלא ע"כ סתם אצבע הוא כולו עד מקום שורשו בקנה, וה"ל חמשים מכות ביים ממש. מ"נ כהא סלקינן דאת דכיור אתי לרבווי ואתי ואת לערבינהו, ויפה פירש"י. זהו מה שנראה לענ"ד.

הכ"ד כאיש נדהם כגבר לא יוכל להושיע החותם באהבה עזה.

פ"ב יום ג' ט' אדר תקע"ל.

משה"ק סופר מפפ"ד מ

תשובה קצה

[טלטול המגילה בשבת]

76 שלום ליי"נ הרב המופלא וכו'.

הנה זה לשוני בגליון ש"ע א"ה שלי סי' תרפ"ח סעיף וי"ו כתבתי בצידו וד"ל הפר"ח החליט לאסור טלטול המגלה בשבת, ובשכח"ג בסימן זה (הגה"ט אות ב) ולעיל סימן ש"ח (הגב"י אות ד) מסתפק בזה. ועיין בית שמואל סס"י קל"א. ומ"מ נ"ל דלא אמרו אלא בט"ו שחל בשבת לכרכים המוקפים דאיכא משום דרבה, אבל כיי"ג שחל בשבת שהוא ערב פורים ואינו זמן קריאה שרי. ועמ"ש מג"א לעיל סי' של"ד

סקי"ח. מיהו ממה שכתב מגן אברהם לקמן סי' תרצ"ב סק"ו משמע לאסור גם כיי"ג בשבת. וקצת צל"ע מנ"ל דשייך הכא משום דרבה, היכא דלא טרידא כולי עלמא כי אם האנושים והחולים דמהאי טעמא לא גזרו על מילה בשבת להר"ן (ר"ה רפ"ד) עיין שם. ואי משום דרב יוסף שעניניהם של עניים נשואות למקרא מגלה, לא שייך בהקדמה כל שהוא מפלג המנחה ולמעלה מיהו הפר"ח פליג בלאו הכי ואוסר לקרותה קודם זמנה אפילו בחול.

תשובה קצה

- א. כש"ע שם סעי' ז אין מגרעין בשבת ואם הועקה צריכה לכך וכו' ואם א"א בלא טלטול וכו' יטלנו כידו ויתנו לה. ובתנחתא רמ"א: ו"א דבור"ו דביתבין תורה שבע"פ מותר לטלטל גם בשבת ובכ"ש שבו ובבדק הבית הקשה על דעה זו דהא חאי עובדא בש"ס שב"ט דתקוף ליה עלמא היה כיון רבא ותורת האסור לטלטל הנגזר וכיון רבא ניתנת תורה שבע"פ לכתוב ולמה הורה לאסור שלא לטלטל לבן חטטני דעה זו.
- ב. ח"ל חמ"א שם ג"ל דאפי' בשבת מותר לעשות בן [לקרות תשגילה מפלג המנחה] וכו' אך יש לאסור דאין קודין המגילה בשבת. יע"י לכו"ש שם משי"ש עמא יעבדו.
- ג. ע"כ נמצא לפנינו בח"י תת"ס בגליון השו"ע שם.
- ד. בתנחתא אמרו ברך למג"א ישם הקשה ג"כ מרר"ן ומחלק שבמגילה בין שבער גזרו ח"ל שלא לקרותה בשבת אלא בכל ענין משום לא פלוג יע"י שד"ח מערכת פורים סי' ה' מש"כ בזה.

ויש לי עיון בזה, דהע וטרי ארבי דנטע קבילו עליהו. ומ"ט ל הכי נמי אמתני' דרפ"ב דכה"ג הקשה הירושלמי ב'. אע"כ הוי מצי לאו וחולים מפלג המנחה ונ להי ויש לדחות דאם כן כ ואסור נמי בעשי דהיה דורשה שהמקדיב ידרוש, וע"כ לא מיירי ו לא פריך אהיה כותבה ככפרים המקדימין ליום דף רס"א ע"כ בזה והנה מיירי בפורים עצמו, עי אתו רבנן וכו'. ועמ ובהגהות מנהגים' כר אין אסתר מהש"ס ז' ע"ב. ורצו דלמסקנא אין קובעין הטעם. ותמהתי על כ וק"ל. מיהו במהרי"ל שאחרים מטריחים עבו ומייתי לי' אלי' רבה) לי ה"י דו ועוד נ"ל דאפילו אי ביום אבל בליל ושמחה וי"ט כתיב, ו ושמחה וה"ה מו"ט. וז איירי בלילה, וכך היה צ"ע לפע"ד. ע"כ ממ" ועתה מצאתי שאהבה הגאון בטורי אנ מזה הירושלמי דאי הו ה. אם כיון לכו יאם לא ו. סדר פורים אית סבן נ"ל ש כו, משמע בפשיטת דיש ו. מהרי"ל הלי פורים אות ג, ה. כונתו דלא הוי פלגתא ב מ. לפי מש"ס בש"ס בן שו רק יום ורק ביום רבי"ל בלילה ולענעם חרשו דאת מ י. אולם יש ליישב דבריו עפ' יא. אינו מוכן דבפסח הוי ש

